

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

Helyi jelentőségű védett természeti terület neve:

Zsámbéki Nyakas-hegy

Utoljára módosítva: 2013-11-09 20:40:14

Megye: Pest

Községhatár: Zsámbék

A terület kiterjedése: 222.4175 hektár

Védetté nyilvánítás év: 1995

GPS koordináták: 47.55635, 18.71091

Felmérést végző személy(ek) neve: Pintér Balázs, Lendvai Csaba

E-mail címe(k): pinyobe@gmail.com

A terület megközelíthetőségének leírása

(pl. melyik utcán kell elhagyni a települést stb.):

Zsámbékon, a Rácváros utca felső szakaszáról ágazik le egy kisebb út a Nyakas-hegy gerincére, innen indul a Szent Norbert tanösvény is. A területen a sárga turistajelzés halad át

Terület rövid, szöveges bemutatása (max. 2000-2500 karakter):

megközelíthetőség, terület jellegének leírása (pl. természetes erdőfolt puhafa ligeterdővel stb.):
A Nyakas-hegy szarmata mészkő vonulat, egykor nagy mennyiségben bányászták kőzetét, erről tanúskodik a számos felhagyott bányaterület. A hegy legnagyobb értékét a gerincen nagy területen végighúzódó, felnyíló mészkedvelő lejtő és törmelékgyepek (H2) adják. A Nyakas-hegy zsámbéki részén csak közepes arányban, főleg az északi határnál indult be a cserjésedés ezeken a gyepeken. Számos ritka és védett növényfaj él itt, közülük több tömeges, mint pl. a tavaszi hérics (*Adonis vernalis*) vagy az apró nőszirm (Iris pumila). A kisebb tőszámú fajok közül fontos kiemelni a sugaras zsoltinát (*Serratula radiata*), a Borbás-kerepet (*Lotus bornasii*) és a sárga lent (*Linum flavum*). A gyepek több helyen molyhos tölgyes bokorerdővel (M1) mozaikolnak. Itt a molyhos tölgyön kívül a virágos kőris a fő erdőalkotó fafaj. A gyepek egy nagyobb kiterjedésű, sűrű cserjeszinttel rendelkező fekete fenyvest vesznek körül. A fenyőn kívül természetvédelmi problémát a terjedő bálványfa okoz. A védett terület nyugtai, hegylábi, mezőgazdasági területekkel körülvett részén, a Bajnai-Epüli vízfolyás és annak mellékága található. A vízfolyást nádasfoltok, kisebb fasorok (füzes, akácos) és egy nagyobb fehér füzes övezi. A terület állatvilága igen gazdag, köszönhetően a változatos és értékes élőhelyeknek. A gyepekben rengeteg lepkefaj mozog, köztük több védett is (pl. kardoslepke – *Iphiclides podalirius*). A zöld és fűrgye gyík (*Lacerta viridis*, *L. agilis*) a terület gyakori hüllőfajai. Madárvilága igen gazdag, a gyakori fészkelők mellett érdemes kiemelni a keleti oldal felhagyott gyümölcsöseiben, bokrosaiban fészkelő nyaktekercset (*Jynx torquilla*). Holló (*Corvus corax*) a terület északi erdeiben fészkel. A védett terület bemutatására készült el a Szent Norbert tanösvény. Az ösvény elején (Rácváros utca felső szakasza) levő nagy, szöveges bemutatótábla mellett az úton több helyen megtalálhatók a különböző fafajok mellé kitéve azok magyar és tudományos nevei. (A tanösvényen olvasható szöveg interneten is elérhető: <http://premontreinoverek.hu/tanosveny/index.php?id=natura.>)

2. A TERÜLET ÁLTALÁNOS FELMÉRÉSE

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.1. Megtalálható még a védettség indoka a területen? - Igen

Szükség esetén részletezés, "Nem/Részben" válasz esetén indoklás:

2.2. Milyen élőhelyek mozaikok borítják a területet és milyen arányban?

25 % Erdő

45 % Gyep

10 % Cserjés

5 % Vizes terület

15 % Egyéb

mezőgazdasági terület (szántó)

2.3. Élőhelyi besorolás ÁNÉR- szerint (<http://www.novenyzetiterkep.hu/?q=magyar/node/45>):

G2 Mészkevelő nyílt sziklagyep H2 Felnyíló mészkevelő lejtő és törmelékgyep M1

Molyhos tölgyes bokorerdők P2b Galagonyás-kökényes-borókás cserjések S4 Ültetett erdei- és

feketefenyvesek RC Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők J4 Fűz-nyár ártéri

ligeterdők OA Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek S1 Ültetett akácok

2.4. Területhasználat (kérjük, jelölje az észlelteket): Erdészeti tevékenység

Egyéb típus:

Jellemzőik, intenzitás:

2.5. Folyik-e természetvédelmi kezelés a területen? - Igen

Bemutató,

Egyéb típus:

2.6. Megtalálhatóak-e az alábbi özönfajok a területen, s milyen mennyiségben:

Akác: Kevés

Selyemkóró: Nincs

Parlagfű: Nincs

Magas/kanadai aranyvessző: Kevés

Japánkeserűfű: Nincs

Gyalogakác: Nincs

Bálványfa ("ecetfa"): Kevés

Keskenylevelű ezüstfa: Nincs

Muflon: Nincs

Egyéb (nevezze meg):

2.7. Része a terület a Natura 2000 hálózatnak? - Igen

Egy része: %

2.8. Érintkezik a terület más természetes élőhelyekkel? - Igen

2.9. Ha igen, milyen típusú élőhellyel?

A Nyakas-hegynek csak kb. a fele tartozik Zsámbékhoz, a további részeken, Tök településen is az itt megtalálható élőhelyek folytatódnak.

2.10. Érintkezik a terület más természetvédelmi oltalmat élvező területtel? (pl. Natura 2000, országos védettség, ex lege) - Igen

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.11. Ha igen, milyen természetvédelmi oltalmat élvező területtel? - A terület a Nyakas-tető szarmata vonulat (HUDI20037) Natura 2000 terület része.

2.12. Van védettséget jelző tábla a területen? - Nem

Darabszám:

Állapotuk: A tanösvény táblán jelzik, hogy a terület Natura 2000-es.

2.13. Vannak vadgazdálkodási létesítmények a területen?

Magasles: 2 db

Vadetető: db

Szóró: db

Egyéb (név és db):

3. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es növényfajok és számolt vagy becsült mennyiségük felsorolása

(a becslés lehet tőszámra, vagy területnagyságra vonatkoztatott, fokozottan védett faj esetében pontos tőszámmal kell megadni)

Árlevelű len (*Linum tenuifolium*): gyakori Apró nőszirm (Iris pumila): gyakori Borbás kerep (*Lotus borbasii*): szórványos Borzas len (*Linum hirsutum*): ritka Budai imola (*Centaurea scabiosa* subsp. *sadleriana*): gyakori Bunkós hagyma (*Allium sphaerocephalon*): szórványos Csinos árvalányhaj (*Stipa pulcherrima*): gyakori Kisfészekű hangyabogáncs (*Jurinea mollis*): ritka Kisvirágú hunyor (*Helleborus dumetorum*): gyakori Magyar repcsény (*Erysimum odoratum*): szórványos Pusztai meténg (*Vinca herbacea*): szórványos Sárga len (*Linum flavum*): ritka Selymes peremizs (*Inula oculus-christi*): szórványos Sugaras zsoltina (*Serratula radiata*): szórványos Tavaszi hérics (*Adonis vernalis*): gyakori (ritka: 1–100 tő; szórványos: 100–1000 tő; gyakori: 1000–) Barina Zoltán 2006-os összefoglaló munkájában még az alábbi védett fajokat jelöli a Nyakas-hegyről (az adatok nem kizárólagosan a védett területről származhatnak): Közönséges sárga-kövirózsa (*Jovibarba globifera* subsp. *hirta*) Sárga koronafürt (*Coronilla coronata*) Csillagőszirózsa (*Aster amellus*) Csülleng (*Isatis tinctoria*) Hengeresfészekű peremizs (*Inula germanica*) Pézsmahagyma (*Allium moschatum*) Selymes boglárka (*Ranunculus illyricus*) Vízparti deréce (*Chamaenerion dodonaei*) Barina Z. (2006): A Gerecse hegység flórája - Flora of the Gerecse Mountains. – Rosalia 1. Duna-Ipoly Nemzeti Park Ig.; Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest, p. 612.

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

4. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es állatfajok és számolt vagy becsült mennyiségük

(fokozottan védett fajoknál pontos állomány nagyságot kell megadni)

Hangyaboly (védeltséget élvez fajtól függetlenül): szórványos Kardoslepke (*Iphiclides podalirius*): gyakori Fecskefarkú lepke (*Papilio machaon*): szórványos Nappali pávaszem (*Inachis io*): gyakori Szilfa-csücsköslepke (*Satyrium w-album*): szórványos Fűrge gyík (*Lacerta agilis*): gyakori Zöld gyík (*Lacerta viridis*): gyakori Barátposzáta (*Sylvia atricapilla*): gyakori Citromsármány (*Emberiza citrinella*): gyakori Csilpcsalpüzike (*Phylloscopus collybita*): szórványos Egerészölyv (*Buteo buteo*): szórványos Énekes rigó (*Turdus philomelos*): gyakori Erdei pinty (*Fringilla coelebs*): gyakori Fekete rigó (*Turdus merula*): gyakori Fitiszfüzike (*Phylloscopus trochilus*): szórványos Fülemlüle (*Luscinia megarhynchos*): szórványos Holló (*Corvus corax*): szórványos Kis poszáta (*Sylvia curruca*): szórványos Mezei poszáta (*Sylvia communis*): szórványos Molnárfecske (*delichon urbica*): szórványos Nagy fakopáncs (*Dendrocopos major*): szórványos Nyaktekercs (*Jynx torquilla*): ritka Rövidkarmú fakusz (*Certhia brachydactyla*): ritka Sarlósfecske (*Apus apus*): szórványos Széncinege (*Parus major*): gyakori Tengelic (*Carduelis carduelis*): szórványos Tövisszűrő gébics (*Lanius collurio*): szórványos Vadgerle (*Streptopelia turtur*): ritka Zöldike (*Carduelis chloris*): gyakori

5. Egyéb észrevétel